

Olje- og energidepartementet  
Postboks 8148 Dep.  
0033 Oslo

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
0411944 - 203	
DATO - 2 MARS 2005	
AN	EKSP.
521	

**HØRING - NOU 2004:26 HJEMFALL**

Vi viser til departementets brev av 1.12.2004 vedr. høring av NOU 2004:26 Hjemfall.

*Innledning*

Elkem har 8 smelteverk i Norge med et kraftforbruk på omlag 8 TWh/år. Prisen på kraft er avgjørende for muligheten for videre utvikling av den industrielle virksomheten. Elkem er derfor avhengig av et kraftmarked med effektiv konkurranse, med kraftselskaper som er effektivt drevet, og som evner å foreta lønnsomme investeringer i produksjonsapparatet for å frembringe mer kraft.

Mulighetene for å inngå langsiktige kraftavtaler med en varighet på mer enn 5 år, er i dag tilnærmet fraværende. Det betyr at fortsatt eierskap til kraftproduksjon er eneste reelle langsiktige krafttilgang som grunnlag for de mest langsiktige av våre industriinvesteringer. Når dagens industrikraftavtaler nærmer seg utløp, vil betydningen av egne kraftverk bli ytterligere forsterket. Vi minner om at Elkem i løpet av de siste 4 år har investert omlag 5 mrd. NOK i Norge ved de smelteverk som har langsiktig kraftinndekning.

En fremtidig hjemfallsordning vil kunne få stor betydning for utvikling av norsk kraftsektor. Det er derfor viktig at en hjemfallsordning gir rom for hensiktsmessige omstruktureringer, at den legger til rette for kapitaltilgang til selskapene slik at de kan foreta nødvendige investeringer, og at den legger til rette for en struktur som fremmer konkurranse.

Offentlig styring og kontroll med ressursutnyttelsen i vassdragene er et viktig tverrpolitisk mål som er grundig ivaretatt gjennom konsesjonssystemet. Det offentliges tilgang på eventuell meravkastning i sektoren er etablert gjennom grunnrenteskatten. Kraftverkene er stedbundne; ingen kan ta dem med seg. Ved at driftskostnadene er svært lave i forhold til kapitalkostnadene, er det heller ingen som vil legge ned et etablert vannkraftverk, og på den måten endre ressursbruken i forhold til det som er samfunnsmessig riktig.

Samtidig har dagens hjemfallsordning betydelige negative virkninger på ressursutnyttelsen i de berørte vassdragene mot slutten av en konsesjonsperiode. Samfunnsøkonomisk lønnsomme utvidelser, nyinvesteringer i anleggene med nyere og mer effektiv teknologi, og rehabiliteringer av anlegg for å opprettholde eller gjenopprette produksjonskapasiteten, blir ulønnsomme for konsesjonæren når konsesjonstiden er kortere enn den økonomiske

**Elkem ASA  
Corporate Headquarters**

Postadresse/ Postal address: P.O.Box 5211 Majorstua N-0303 Oslo Norway	Kontor adresse/ Office address: Hoffsveien 65 B Oslo	Telefon/ Telephone: 47 22 45 01 00 Telefax 47 22 45 01 55	Bankgiro/ Bank account: 7038.05.23696 7001.05.19029	Organisasjonsnr./ Organisation no: NO 911382008 MVA
---	---	---	--	---

levetiden til de investeringene som foretas. Det gir færre kilowattimer pr kubikkmeter vann, og dermed dårlig utnyttelse av de ressursene samfunnet har valgt å båndlegge til vannkraftproduksjon.

Elkem mener derfor prinsipielt at hjemfall har så store negative virkninger på utnyttelsen av vannkraftressursene, at ordningen bør avvikles. Vi har imidlertid forståelse for at det er betydelig støtte for tanken om å opprettholde en hjemfallsordning, bl.a. for på lang sikt å stille fremtidige generasjoner fritt til å vurdere utnyttelsen av vannkraftressursene. Elkem går derfor inn for en delhjemfallsmodell med likebehandling av alle konsesjonærer, i tråd med flertallet i hjemfallsutvalgets innstilling.

### *Likebehandling*

Dagens ordning innebærer forskjellsbehandling av offentlige og private konsesjonærer. Offentlige konsesjonærer har evigvarende konsesjon, mens store deler av industriens konsesjoner utløper om 15-25 år. EØS-avtalen stiller klare krav til likebehandling av konsesjonærene ved innføring av en ny hjemfallsordning. Vi viser til Olav Kolstads utredning for hjemfallsutvalget, og til Hydros høringsuttalelse der dette er ytterligere underbygget. Et nytt hjemfallsregime må derfor likebehandle private og offentlige konsesjonærer, ved at industriens kraftverk gis samme konsesjonslengde som det som blir gjeldende for offentlige konsesjonærer.

Det er viktig at den nye hjemfallsordningen er robust i forhold til EØS-avtalen. Etablering av en ny hjemfallsordning uten likebehandling vil medføre stor usikkerhet for de offentlige eide selskapene som risikerer å måtte betale tilbake betydelige beløp i ulovlig statsstøtte. Det skaper usikkerhet om verdien av selskapene, noe som vil kunne hindre hensiktsmessige strukturendringer inntil spørsmålet er rettslig avklart.

Det er ikke slik enkelte hevder, at forslaget fra flertallet i utvalget om å forlenge industriens kraftverkskonsesjoner, er en gavepakke til private konsesjonærer. Etter dagens regler vil et offentlig selskap som overtar et privat kraftverk, få fjernet tidsbegrensningen i konsesjonene. Dette fremgår også av utvalgets innstilling. Med flere offentlige kjøpere som konkurrerer om å overta kraftverkene, vil da store deler av verdien av forlenget konsesjonstid tilfalle den private selgeren.

Med innføring av samme konsesjonstid som for offentlige konsesjonærer, vil industrien kunne beholde verdiene også ved å fortsette som eier av kraftverkene. Kraftverkene kan da fortsatt være et nødvendig grunnlag for selskapets industriutvikling.

De siste årene har det skjedd en betydelig konsentrasjon innen kraftproduksjon. Reell konkurranse i kraftmarkedet er svært viktig for industriens mulighet til å sikre sin krafttilgang gjennom avtaler og bruk av de finansielle markedene, og for å unngå for høye kraftpriser. Et økt industrielt eierskap til kraftverk vil bedre konkurransen i markedet. Som et minimum bør dagens industrielle eierskap i kraftsektoren videreføres ved at industriens kraftverkskonsesjoner likebehandles med offentlige konsesjonærer.

### *Delhjemfall (partielt hjemfall)*

Som stor netto kraftforbruker i det norske og nordiske markedet, er Elkem avhengig av at kraftsektoren har en struktur som fremmer investeringsevne og fungerende konkurranse. Elkem støtter derfor forslaget fra flertallet i utvalget om en delhjemfallsmodell.

Delhjemfallsmodellen gir staten råderett over betydelige deler av alle norske kraftanleggene 75 år fra lovendringstidspunktet. Samtidig gjør den det mulig for en offentlig konsesjonær å fortsette som kraftverkseier også etter et hjemfall til staten. Konsesjonæren vil kunne bruke sin ikke hjemfalte andel som egenkapital ved tilbakekjøp av den hjemfalte andelen, eller han kan fortsette som operatør i sameie med staten. Modellen sikrer muligheten til å opprettholde regionalt offentlig eierskap og regional kraftverkskompetanse.

Ettersom delhjemfallsmodellen likebehandler alle konsesjonærer, vil modellen ikke være til hinder for rasjonelle strukturendringer. Det vil være viktig for å øke effektiviteten i kraftsektoren. Det vil også være viktig for å bedre konkurransen i markedet, ved at det legger til rette for å få etablert flere større aktører som kan konkurrere effektivt med Statkraft og de andre store nordiske aktørene.

Delhjemfallsmodellen vil også legge til rette for at offentlige selskaper kan hente inn egenkapital fra private for å finansiere investeringer, dersom tilgangen fra de offentlige eierene ikke er tilstrekkelig. Dagens regler og det foreslåtte transaksjonalternativet/rettighetsmodellen vil være et hinder for dette, i og med at innskudd av privat egenkapital vil redusere den offentlige eierandelen, med påfølgende verditap.

Delhjemfallsmodellen reduserer disinsentivene til å investere i kraftverkene mot slutten av konsesjonsperioden. Ved at eieren beholder en del av anlegget ved hjemfall, beholder han også verdien av deler av investeringene som er foretatt kortere tid før hjemfallet. Dette vil avhjelpe problemene med de mindre og mellomstore investeringene. I de tilfeller der det er nødvendig med omfattende reinvesteringer i anleggene, må konsesjonæren få råderetten over anleggene for en periode som er tilstrekkelig lang til at han får avskrevet anleggene fullt ut. Ordningen med foregrepet hjemfall, der konsesjonæren kan betale for en konsesjonsforlengelse, eller inngå leieavtale som forlenger disposisjonsretten ut over hjemfallstidspunktet, må derfor videreføres.

Elkem mener delhjemfallsmodellen bør gjennomføres med en hjemfallsandel på 51%. Det gir staten tilstrekkelig kontroll som eier, samtidig som det ytterligere bedrer investeringsinsentivene mot slutten av konsesjonsperioden.

Forslaget fra statens representanter om totalhjemfall med tilbakeføring av 20% av verdiene, vil tvinge dagens offentlige eiere ut av kraftsektoren i den første hjemfallsrunden. Kommuner og fylkeskommuner vil neppe ha finansiell evne eller mulighet til å kjøpe tilbake en så stor hjemfalt andel.

Forslaget om et transaksjonalternativ eller en rettighetsmodell innebærer at kommunene tvinges til å forbli kraftverkseiere, ettersom eierendringer fører til at kraftverkene verdi reduseres kraftig. Det vil hindre nødvendige strukturendringer i kraftsektoren. Vi går ikke nærmere inn på disse modellene, da de også ansees som uforenlige med bestemmelsene i EØS-avtalen.

*Industriens fortsatte tilstedeværelse i kraftsektoren, og betydningen av egne kraftverk for industrivirksomheten*

Elkem er i dag (på samme måte som Norsk Hydro) en betydelig aktør i kraftsektoren, som stor forbruker, som kraftprodusent, som kraftutbygger, som stor aktør i Nordpools finansielle markeder, og som energipolitisk aktør. Elkem står foran en investering på over 1 mrd. NOK i opprusting og utvidelse av kraftverkene i Sauda, og eier 50% av Industrikraft Midt-Norge AS som planlegger bygging av det konsesjonsgitte kraftvarmeverket på Skogn. Elkems kraftverk er blant Norges mest effektivt drevne, som en konsekvens av at kraftverksenheten er en del av et selskap i internasjonalt konkurranseutsatt virksomhet.

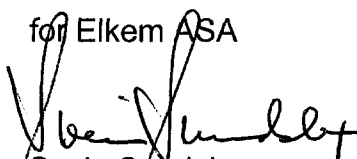
Tilstedeværelsen av industribedrifter med tilstrekkelig energikompetanse, er viktig for en balansert utvikling i en sektor der det tidvis er betydelige interessekonflikter mellom kraftprodusenter og –forbrukere. Eierskapet til kraftverk er en vesentlig forutsetning for å kunne opprettholde en tung energikompetanse.

Langsiktige og kapitaltunge investeringer i industrivirksomheten må baseres på langsiktig krafttilgang. Som tidligere nevnt er eierskap til kraftverk i dag eneste reelle langsiktige krafttilgang som grunnlag for våre fremtidige industriinvesteringer.

Elkem disponerer kraftverk med en middelproduksjon på omlag 2,7 TWh, hvorav 1,4 TWh er eide kraftverk med hjemfall til staten i perioden 2021-2029. Dette betyr at egne kraftverk er en viktig del av selskapets krafttilgang, og at hjemfallssaken har betydning for selskapets fremtidige utvikling i Norge.

Med hilsen

for Elkem ASA



Svein Sundsbø

Konserndirektør